

Naturtjek på økologiske bedrifter

Hos: Michael Lind Nielsen

Naturtjek er udarbejdet af Eske Harboe Høj Laursen,
LandboNord

22/8 2019

SEGES

STØTTET AF
Fonden for **økologisk landbrug**

Hvordan fungerer Naturtjek?

Med udgangspunkt i besøget, foreslår vi her nogle fokuspunkter, hvor det enten handler om at bevare en naturværdi, eller hvor noget kan gøres anderledes for at højne naturværdien på arealet.

Vi har vægtet tiltag og arealer på en skala fra 1 til 10 stjerner, hvor mange stjerner betyder "god naturværdi, og her får man mest natur for pengene" – så her er det vigtigt at prioritere din naturindsats. Ikke alle arealer eller tiltag kan score 10 point.

Ved beskrivelsen af et fokuspunkt vil der muligvis være stjerner som er lysere i farven, disse stjerner indikerer et forbedringspotentiale, som kan indfries hvis anbefalingen følges. De lyse potentiale-stjerner er ikke angivet på oversigtskortet.

Anbefalingerne er generelt gældende, så selvom vi tager udgangspunkt i nogle specifikke steder på bedriften - f.eks. et læhegn – så gælder vores råd også for de andre læhegn som findes på matriklen.

Det er selvfølgelig helt frivilligt om anbefalingerne bliver fulgt.

God fornøjelse!

SEGES

Kort om projektet

Formålet er at afprøve et konkret værktøj i form af et 'Naturtjek', der skal synliggøre hvor og hvordan du som landmand kan gøre en særlig indsats for at højne natur og biodiversitet på din bedrift. Projektet skal give dig mere viden om, hvor dine vigtigste naturværdier er, og give dig konkrete forslag til, hvad du kan gøre for at beskytte, forbedre og udvide din natur.

Bedriftsoversigt og fokuspunkter

1. Overdrevs lignende striber.
★★★★★★★★
2. Eng og overdrevslignende græsareal
★★★★★★★★
3. Jorddige
★★★★★★★
4. Mose med pilekrat
★★★★★★★★
5. Dødt ved
★★★★★★★★
6. Græsningsskov
★★★★★★★★
7. Læhean.
★★★★★★★

1. Overdrevsagtigte striber langs markkanter

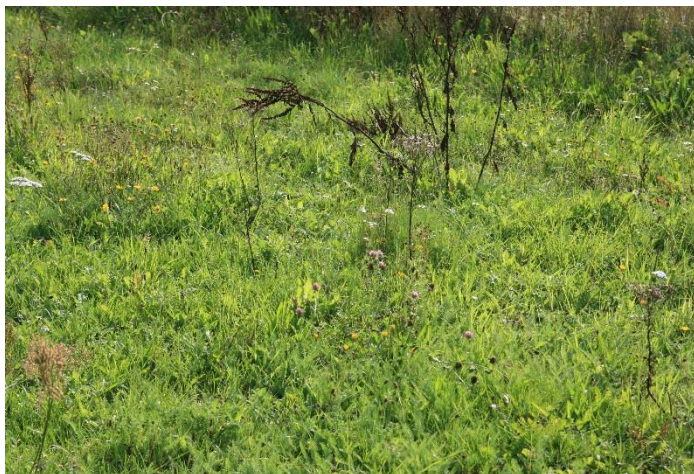

Generelt: Gamle overdrev er en af de mest værdifulde naturtyper man kan have på sin bedrift. Overdrev er lysåbne arealer, der gennem mange år er blevet afgræsset af kvæg, heste og andre store græssere. At naturtypen holdes lysåben, medvirker til at konkurrencestærke arter af græsser og højstauder holdes nede, hvilket giver plads til mindre konkurrencedygtige lave urter, som ellers ville have svært ved at etablere sig. Striberne kan være med til at sprede vilde planter og dyr, samt give lysåbne arealer midt i markerne, til glæde for insekter og fugle.

Specifikt for bedriften: På ejendommen er der økologiske frilandssøer. Rundt om foldene skal man have 5 m brede bræmmer. Her på ejendommen har man valgt at lade disse ligge permanent. Ved at lade bræmmerne ligge, samt lave lidt ekstra, har man forbundet arealerne med enge og overdrev med drivgange/striber rundt på markarealerne. Det får 5 ud af 10 stjerner, da det endnu ikke er blevet "rigtigt" overdrev.

Anbefaling: Det er fint at lade striberne ligge i flere år. Derved har man fået lavet nogle fine arealer der kan fungere som koridorer rundt på ejendommen. Ved at fortsætte afgræsningen og undgå gødning af disse arealer kan man efterhånden få dannet rigtigt fine overdrevarealer.

SEGES

Overdrevsagtige græsarealer, langs markkanter

2.Eng & overdrevslignende areal

Generelt: Gamle overdrev er noget af det mest værdifulde natur man kan have på sin bedrift. Overdrev er lysåbne naturtyper, der gennem mange år er afgræsset af kvæg, heste og andre græssere. At naturtypen holdes lysåben, medvirker til konkurrencestærke arter af græsser og højstauder holdes nede, hvilket giver plads til mindre konkurrencedygtige lave urter, som ellers ville have svært ved at etablere sig. Fugtig næringsfattige enge er vigtige levesteder for mange organismegrupper, og kan give føde til mange forskellige insekter.

Specifikt for bedriften: De nordvestlige arealer er artsrige og ukultiverede. Vekslede mellem overdrev og eng. Med tiden kan arealet potentielt opnå højere biodiversitet og naturværdi. Arealerne veksler mellem kraftigt afgræssede arealer og arealer med langt græs, samt våde og tørre arealer, hvilket er med til at understøtte biodiversiteten. Arealet scorer 8 ud af 10 stjerner fordi der nogen steder stadig er græs som dominerende plante.

Anbefaling: Fortsat afgræsning. Græsning skaber tramp og forstyrrelser, blotlægger store sten, giver plads til mindre konkurrencestærke arter, og efterlader gødning til gødningsbiller. Den optimale forvaltning ville være fortsat græsning med kreaturer og lavt græsningstryk. De fleste græsarealer på bedriften er forbundet med græsbræmmer, således at kreaturerne kan bevæge sig rundt mellem de forskellige arealer.

Tjørn der står på overdrevsarealet. Den er blevet studset af kreaturerne gennem mange år.

Græsarealerne er meget afvekslende, nogen steder helt tæt afgræsset, andre steder står det mere ugræsset. Nogle steder fugtige andre steder våde. Den store variation på arealet er rigtig god, og understøtter biodiversiteten.

3. Jorddige

Generelt: Jorddiger kan være fine småbiotoper i landskabet. Da disse biotoper ikke omlægges har de høj værdi som levesteder for bl. a. de vilde bier. Sådanne blomsterrige biotoper har en langt højere naturværdi end f.eks. blomsterstriber som udsås, da de har lang kontinuitet. Lang kontinuitet giver flere arter og levesteder. Jorddigerne fungerer også som korridorer for dyr og insekter.

Specifikt for bedriften: Der ligger et gammelt jorddige mellem to af bedriftens større marker. Typisk vil disse være blevet fjernet for at opnå rationaliseringsgevinst. Men diget har heldigvis fået lov at blive liggende. Diget får 5 ud af 6 stjerner, da græsset er dominerende.

Anbefaling: Undgå påvirkning af gødning og jordbehandling, da dette vil ødelægge arealet som levested. Eventuelt kan man lave en tidlig slåning af arealet tidligt i maj måned eller i oktober, med fjernelse af det afklippede materiale. Årsagen til dette tidspunkt er at det er det mest insektvenlige tidspunkt at afslå arealet. Fjernelse af det afslåede materiale er med til at fremme blomster og andre pollen rige planter, frem for græsset.

4. Mosehul med pilekrat

Generelt: I en tilgroet mose som denne er der masser af mad til insekter og svampe. Pilekrattet og dermed pile-blomster, er i foråret en vigtig kilde til føde for insekterne. De store mængder af døde buske og træer giver mulighed for en høj artsrigdom af svampe, og de kan også bruges som levesteder for insekter.

Specifikt for bedriften: Pilekrattet er urørt og stort set ufremkommeligt, det ligger i kanten af den afgræssede eng, og de giver godt med luft og lysåbne arealer i umiddelbar nærhed af mosehullet. Mosehullet får 9 ud af 10 stjerner, for at få 10 må det gerne afgræsses tættere på evt helt uden hegn langs noget af bredden.

Anbefaling: Pilekrattet anbefales at lade stå urørt, så det henfalder og derved giver levesteder til fugle, svampe og insekter. Arealet støder op til eng med afgræsning. Ved at fjerne hegnet mellem pil og eng, vil man få et mere afvekslende område, frem for den nuværende bratte grænse ved elhegnet.

Vandhullet som giver en god variation til glæde for svampe, fugle og insekter. Det er meget tilgroet med pilekrat.

5. Dødt ved

Generelt: Døde grene, stubbe mv. udgør vigtige levesteder for især insekter, svampe og små pattedyr og er generelt en mangelvare i det danske landskab. Derfor bør man altid lade dødt ved ligge, også efter en evt. beskæring, så man bibeholder de værdifulde levesteder som veddet udgør. Lad ikke mindst udgåede træer stå, hvis de ikke er til fare. Stående døde træer er meget værdifulde som levested for spætter, flagermus, biller m.fl.

Specifikt for bedriften: Der er flere små skovpartier, p ejendommen, samt flere enkeltstående træer i på afgræsningsarealerne. Mange steder har de gamle udgåede træer fået lov at stå og forfalde. Det tæller positivt at døde træer flere steder får lov, at stå og henligge til insekter og skjul/overvintring for andre smådyr.

Anbefaling: Lad fortsat døde træer ligge/stå. Der opstår efterhånden lysåbne partier i skoven. Det skaber et særligt klima for bl.a. sommerfuglearter, og er en manglende naturtype i det danske landskab. For at få højere score bør man lade de gamle træer stå og ellers bare lade arealet blive vildere.

Der ligger flere steder på ejendommen næsten omsatte grene/træer, som er fyldte med insekter.

Der ligger kvasbunker mange steder på ejendommen i skel, afgræsningsarealer og skov.

6. Græsningsskov/Urørt skov

Generelt: Skove er levesteder for dyr, planter og svampe, der ellers er sjældne ude i det åbne land. Skove med gamle træer og dødt ved er ekstra værdifulde, fordi de byder på bo til fugle, insekter og svampe. En gammel græsningsskov er ofte særligt artsrig, da den er lysåben.

Specifikt for bedriften: Der er flere små skovpartier. Det er, ud fra et biodiversitetssynspunkt, meget positivt, at det ligger i tilknytning til lysåbent græsareal, sø og stenbunke, ligesom der endvidere findes både dødt ved i skovbunden, enkelte opretstående døde træer og begyndende grøn underskov med brombær, græs m.m. Det tæller positivt at døde træer flere steder får lov, at stå og henligge til insekter og skjul/overvintring for andre smådyr. Flere steder er noget af skovarealet ikke med i indhegningen og derved skaber det en stor variation i skovarealet. Der gives 10 ud af 10 stjerner til skovarealet,, Specielt skovpartiet med græsning i er med til at trække op, da det er meget unikt naturområde.

Anbefaling: Lad fortsat døde træer ligge/stå. Der opstår efterhånden lysåbne partier i skoven. Det skaber et særligt klima for bl.a. sommerfuglearter, og er en manglende naturtype i det danske landskab. Bevar græsningsskovområdet da det er et ganske unikt område.

7. Læhegn

Generelt: Levende hegn med flere arter af træer og buske giver føde til insekterne. Døde træer og grene i bunden giver gode levesteder for insekter og svampe.

Specifikt for bedriften: Der er flere læhegn på ejendommen. De fleste er "nyere" læhegn af. De fleste steder har man ladet afklippede grene mv. ligge i bunden af læhegnet. Unge læhegn har ikke den store værdi som levested for dyr, planter og svampe mm. Først når læhegnene bliver en vis alder stiger biodiversiteten i dem. Jo mere variation der er i hegnet jo bedre bliver biodiversiteten. Der er givet 6 ud af 7 stjerner, da læhegnene er stadig har kulturpræg. Ved at lade dem gro til og blive ældre og lade evt døde træer stå vil der efterhånden skabes et område med stor biodiversitet.

Anbefaling: Et godt tiltag til at forbedre biodiversiteten vil være at lade 3-6 meters bredde etableret på baggrund af naturlig fremspiring i form af div. vildeplanter og blomsterarter. Bredde kan passes ind efter hvad der kan passe ind med maskinernes bredde i markdriften. På græsarealerne vil det være fint at lade en tilsvarende stribe stå uslået langs læhegnene. Det er ikke nødvendigt at slå arealet eller jordbehandle græs/ukrudsstriben. Det eneste man behøver er at sørge for at holde arealet fri for ved og træagtige vækster, og eventuelt lave en insektvenlig slåning tidlig maj/oktober og fjerne slættet. Det er ikke en nødvendighed at beskære læhegnet, men hvis man ønsker at beskære. Da anbefales det at beskære så der skabes en større variation i højde og bredde.

SEGES

Ønsker du at vide mere?

Du er altid velkommen til at kontakte SEGES

Andrea Oddershede på anod@seges.dk, eller ring på tlf: 87405444.

Appen for § 3-natur - beskyttet natur

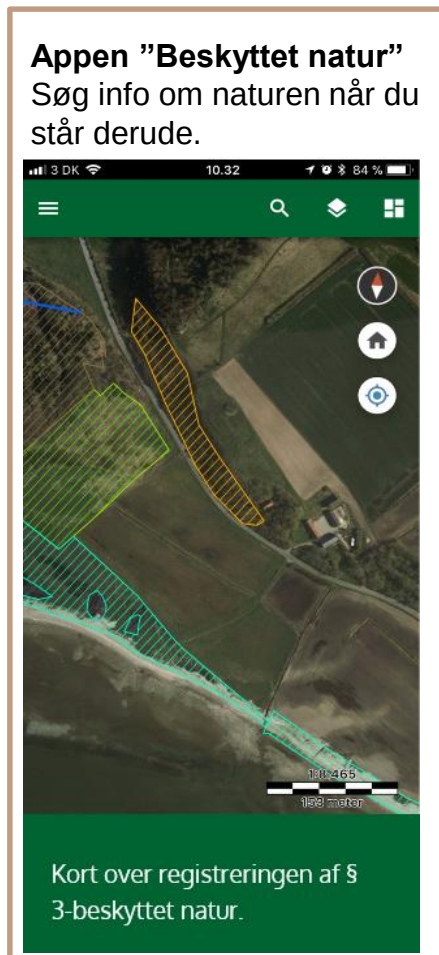
Med telefonen i hånden kan søge informationer om din natur, når du står ude på bedriften. Ligesom på Miljøportalen kan du få et overblik over den beskyttede natur, læse artslister for arealerne, samt undersøge HNV-score.

Miljøportalen

Få et overblik over naturen på din bedrift. Her kan du få information om arealer med beskyttet natur, HNV-score og artslister for dine arealer:

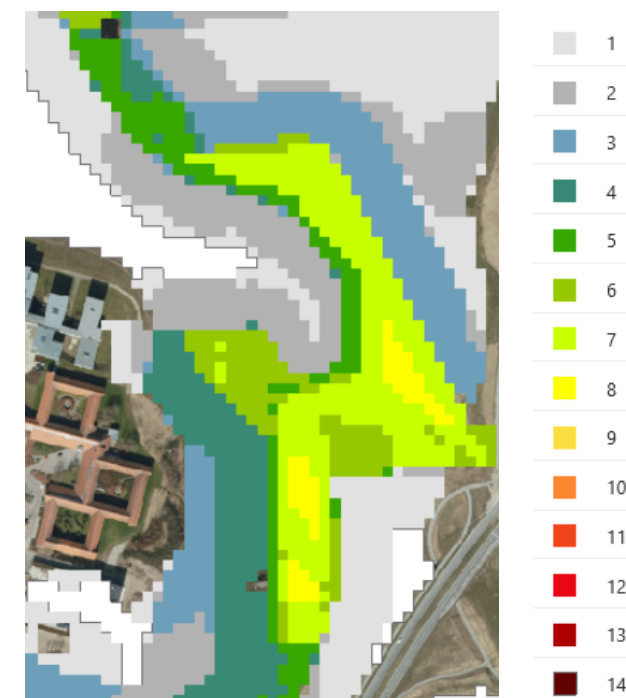
<https://arealinformation.miljoportal.dk>

SEGES

HNV-score

High Nature Value (HNV) er en indikator for et areals naturværdi og bruges til at prioritere naturplejeindsatsen. En Høj HNV-værdi indikerer høj naturværdi.

§ 3 Fredninger

Signaturforklaring

§3 2019

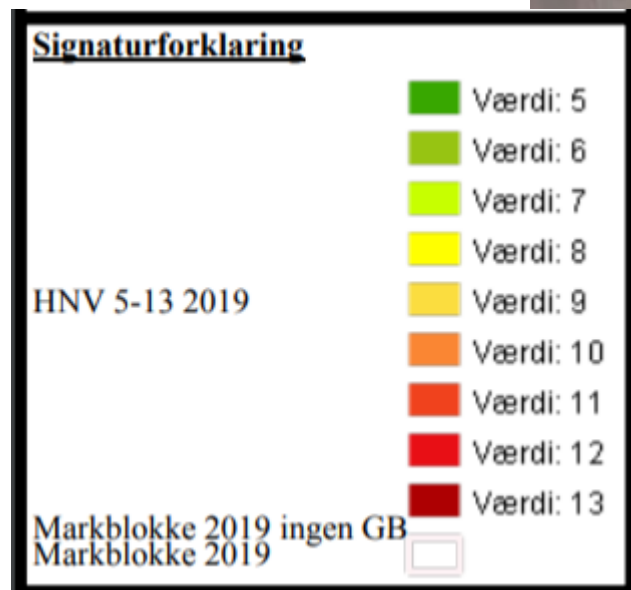
Markblokke 2019 ingen GB
Markblokke 2019

- Overdrev
- Hede
- Eng
- Mose
- Strandeng
-

SEGES

HNV Score

SEGES

